

اشهر _____ اد

اسکی

نومرو: ۱۳۳

اداره خانه

ایستانبول • جفال اوغلنده
اجتهاد نهوی

« Idjtihad » Constantinople

اوره بشجی منه تأسیسه

حریت فکریه یه وانسانلغه خادم

مدیر مرخص : ریاضی صفای

• کانون اول ۱۹۱۸

آبونه

سنه لك : ۲۵۰۰ غروش

آلنی آیلق : ۱۳۰ •

تلفون : ایستانبول ۸۶۵

نسخه سی • غروش ۵۰۰

«ك بويوك فلاكت فلاكتلردن متنصح اولماقدور، دي يه فرياد ايتشدك .

بتون او اندیشه لر مع التأسف ك اوفق بر تيقظ و انتباه اثری بيله توليد ايدمه دي . خارجي، داخلي سقوط لاينقطع دوام ايتدی .

فقط بو کون اويله بر وضعیت قارشوسنده بولنيورزكه يا بتون قدرت حياتيه و حیات و قدرتمزله ايلری يه طوغری؛ فضیله، عمران، عرفانه - تورانه دكل - طوغری آتلق و ياخود ياشامق و ياشاتمق غايه لرندن صرف نظر ايتك ايجاب ايتكمده در .

بز فلاكتلر، اضطرابلر، مانعلر او كنده يوكسك بر آلين طاشيان و سونمز بر عزم آتشیله دردله دوا آرامق ايسته ين كورد ملتك كنجلری صفتيله روحی امید و متانتله تولد و ريورز .

آشاییده کی سطرلر كوردستان حقدور سرد ايتدیكي درين مطالعاتيله مشهور « بويارو ايله ت » ك اثرندن آلمش در .

بو سطرلر ايمان حرارتيله يانان كورد كنجلكنك فياض و مبارك كوردستان طاغری ايچنده با كر بر حاله بولنان قوت و ثروتي اظهار ايدم جكدور .

او قوت و ثروت كه عثمانی طائفه سنك كورد زمهره سنی مملكتيه ممتاز و قيمتلی خدمتلا ايدم بيلمك اقتداريله تجهين ايدم جيكي محقق در .

كورد كنجلكنك قوت منبهي خزائن طبيعیه و معدنيه در ديدك . مقصدمز يا كلش آكلاشلماسون . معنوی قوتك حسی، اعتقادی، فكري اشتراكده مكن اولديني بدیهی در . فقط هر یرده؛ مادی حق معنوی ساحده بيله پاره مهم بر رول اوینساديني ايچون بو صورتله اداره كلام ايدنيورز .

اونو تايه لم كه « آرتق، اقتصاديات ايش كوره جكدور . حاكيت، اقتصادياتی اداره ايدم بيلن قوتك آنده در!... ديورلر .

كورور و بونی حرارتله مدافعه ایدن بر محرر وضعيتده بولورز .

محترم پرنس نه درجه حقليدر؟ تشكیل انفرادی سیستمی تورکیا ایچون یكانه استناد نقطه نسیمیدر؟ بر دنبه تشكیل اشتراكیدن تشكیل انفرادی یه ضرر كورمه دن كچيله بیلیرمی؟ بوجهی آریجه موضوع بحث ایدم جگزر .

۲۵ تفرین ثانی ۱۹۱۸

پیامی صفا

كوردستانك خزان طبيعیه سی

(كوردستان) ی تشكیل ایدن ارضروم، وان، بتلیس، دیار بكر، معمورة العزیز ولایتلری احتوا ایتدكلی معدنی منابع و ضیعی خزان اعتباریله ممالك عثمانیه لك زنكین، ترقی یه مستعد قسملرندندر .

عصرلردنبیری مدھش بر عطالات ایچنده؛ بتون طبیعی قابلیتینه رغماً اوستنده یاشایان انسانلری صرفه بر حیات ایله مسعود ایدمه یین بو مبارك قطعه لك قطعی و امین تكمیل خطوه لر یله انكشافه یاشلاماسی زمانی یا قلاشیور . هر شیدن اول بو قطعه اوستنده یاشایان و حرب حاضر ك مخفف مصائبدن يك زیاده مضطرب اولان كورد، ارمنی ملاترینك متسلی و نائل رفاه اولماسی ماترمدور .

بو رفاه و سعادت مأموله اورالرده تطبیق ایدیله جك منور، عصری اصوللارك قابیلیتیه متناسب اوله جقدور . بو اصوللارك ملی، عرقی تمایلاته مطابقتی لزومی آشكاردور . مملكتك جان دامارلری بیانمیلی و كوردلر ایله ارمنیلر بتون قابلیت حیاتیه لر یله ایلری یه آتیلما لیدرلر .

آرتق بو فلاكتلردن متنصح اولمق فرصتی ضایع ایدیله ملیدر . - ۱۳۲۸ - ده بوندن نام آتی سنه اول بالقان حرب مشغومنی متعاقب بويوك بر حكیممزله برابر

ایشته بو تأثیراتدر که مع التأسف بوکون کوردستانده
ایشسبز براعالی یاشاتیور و مساعی عمومی «اولمه جک»
قدر «دار برحدود داخلنده محبوس بولنیور. بو منطقه ده
براز اول ذکر ایدیلن مادی تعرضلر نتیجه سنده سیار
برحاله کلن عشار الان او وضعی محافظه ایدیور.
بوکون بو تأثیراته غلبه ایدوب کردلری طویراغه
اوه، کویه، شهره ربط ایتک ضرورت قطعی سی
موجوددر.

«ویلیام ه. سوورت [۱]» بویوک عالم کردی باغلامق
ایسته دیکمز عزیز طویراقلر حقنده شوسوزلری سویلیور:
«کردستان» داغلرینک سلسله لرله محدود بر مملکتندر.
بو قطعه نك هر محله وادیلره تصادف ایدیلر. بالخاصه
جنوب، شمال و شرق جهتلرله شمال غربی قسمنده زنکین
وادیلر واردر. یالچین قایلرله محاط اولان قسم غرب
و غرب جنوبیدر.

مرکزده کی سلسله جبال آراسنده ده کنیش وهر
نوع حیوانه قابیلی وادیلر بولونور!

بو قطعه نك معدنلری ایسه، اسمنک سیاستی کی
یک مشهوردر. منطقه نك سیاه داغلری ایچنده یک مبدول
اولان دمیر معدنلری باقر، چینقو، و زنکین کموش
معدنلری تعقیب ایدر.

منطقه نك اورمانقلرنده کی میوه لرده یک زیاده در.
بالخاصه صوئوق اقلیمله مخصوص میوه لر یک نفیس
و مبدول یتیشیور.

«اریزه رقلوس» کردستاندن بحث ایدرکن:
«کوردستانده یتشمش ظن اولنان میوه لره تصادف
ایتدم» دیور که هیچ ده آلامیور. کردستان حقنده
یابدینی تدقیقاتیله مشهور «روزاقله ی»؛ «بو منطقه یی
آکلایا بیلیمک ایچین، ثروت طبیعی سنی آکلایلیدر.»
دیور. والحق نه قدر طوغری سویلیور.

شونی خاطر مزده طویراقلر که بوگونکی اجتماعی حیات
مثبت اساسلر و حسابلرله حرکت ایدیور. بوگونکی
اساسات اجتماعی نك احضار ایتدیکی یارینکی تیقظده؛
مثبت حسابلرله مبتنی بولنیور.

ادرا کک یتیشه بیلدیکی زروه بودر. و بوسوزلر
استقباله عائد برتقال دکل متبلر بر حقیقتک بارز خطوطیدر.
کوردستان ولایاتک بوگونکی محصولات ی؛ و بو
محصولاتک تاریخی؛ صوکره ثروت طبیعی سنی تدقیق
و حساب ایتک ایجاب ایدر.

واقعا کوردستانک واردات حاضره سیله ماضیده کی
وارداتی حقنده معلوم اولان حسابلر افسانه دن باشقه
برشی اولاماز. هنوز معین برشی بیلمیور. یالکمز،
اسکی تاریخنک محیفه لرینی اشغال ایدن اوردهو حکومتک
قدرت و حشمتی حقنده بعض تاریخ قرینیلرینه تصادف
ایدیلیور.

بونلره نظراً اوردهونک - کوردستانک قرون اولی ده
طرز تسمیه سی - یک زنکین بر حکومت اولماسی الک قوی
احتمالات داخلنده در. بالخاصه جنوب جهتی ایله ساحل
حقنده بر چوق روایتلر دوران ایدیور. آنوریلر،
جنوب یا یالاسنی یک زیاده مدح ایدیور لردی. او چونجی
«سالمانسار» دورینه عائد سالنامه لرده «اوردهو حکومتک
اداره سنده اولان واسع و زنکین یا یالانک ضبطی، ثروت
مملکتی بر درجه زیاده لشدیردی. طرزنده کی اشارتله،
بو اراضینک زرع ایدلیدیکی کوسترر. ایلیادانک ناظم ذی
حشمتی ده مالا طیانک باغ و بغمچه لرینی حیرانیتله ترنم ایتشدرد.
هنوز ماضینک بوندن باشقه شاه دلرینه تصادف ایدیله میور.
واقعا بوگونکی محصولات برهیچدر. ایرانلرک استیلرلرله
اسکی ثروتی غائب ایدن بو قطعه، ایران استیلانک ایلمک
کوندن اعتباراً نام یکرمی عصر بر جدال ایچنده
خرابیت حالنده قالمشدر. بو حیات مخربکارانه دولایسیله
اهالینک نفوسی تناقص ایتکه باشلامش و «سعی سنجیه سی»
عطالت سنجیه سی، نه انقلاب ایتشدرد.

[1] Travels and resarches in Asia Minor,

کوردستان ولایتلری اراضی اعتباریله شویله تقسیم
ایدیلشدر :

ولایتلر	مساحه سطحیه
ارضروم	۴۹,۰۰۰
وان	۳۹,۰۰۰
بتلیس	۲۸,۰۰۰
خرپوط	۱۶,۰۰۰
دیاربکر	۷۵,۰۰۰

ارضروم ولایتی — واسع اووالره مالک دکلدر .
بالکمز جنوب و جنوب غربی جهتلرنده بعض وادیلرله
بر یایلا واردر . ارضرومک ثروت طبیعیسی ۱۹,۰۰۰
کیلو مترو مربعی وادی ؛ ۷,۰۰۰ کیلو مترو مربعی
یایلا ؛ ۲,۸۰۰ کیلو مترویه قریب مقداریده اورماندر .
اورمانلر طاغ صرتلرنده بولنیور .

وان ولایتی — ارضروم کبی داغلقدر . بالخاصه
قیالقی قسمی بک زیادهدر . ثروت طبیعیسی بروجه آتیدر .
وادیلر کیلومترو مربعی

۱ — جنوب	۸۰۰۰
ب — شرق	۲۰۰۰
ج — شمال غربی	۳۰۰۰

انکلینلرک تدقیقات و حساباتنه نظراً بش بیک کیلومترو
مربعی ده یایلا واردر .

خرپوط ولایتی — کوردستان منطقه سنک اک
طاشلق محلیدر . ثروت طبیعیسی آتی ده کوستریلن
یکونه بالغدر .

وادیلر	کیلومترو مربعی
۱ — شمال شرقی	۹۰۰
ب — مرکز	۱۰۰۰
ج — شمال	۸۰۰۰

بتلیس ولایتی — بو ولایت دیگر ولایتلردن
زنکیندر . بالخاصه وادیلک اراضیدن سوکره اووه لره ده
تصادف ایدیلیور . و کوردستانک بک مشهور اولان

جنوب اووه سنک بر قسمی بوولایت داخلندهدر . مساحه
سطحیهسی ذکر ایدیلشدی . ثروت طبیعیسی آشاغیده کی
یکونده مندر جدر .

ارضی	اووه لر	مساحه سطحیه
۱ — جنوب		۵۰۰۰
ب — مرکز		۲۰۰۰
وادیلر		مساحه سطحیه
۱ — غرب		۲۰۰۰
ب — شمال		۱۰۰۰

دیاربکر ولایتی — بو ولایتک اراضیسی داغلرک
برلشدکاری محللردر . و اراضینک نصفندن زیاده سنی
داغلر و قیالقلر تشکیل ایدر . فرات و دجله کنارنده اولان
قسملرنده منبت باغچه و وادیلره تصادف ایدیلر .
ثروت طبیعیسی :

ارضی	وادیلر	کیلومترو
۱ — جنوب		۳۰۰۰
ب — شمال		۱۰۰۰
ج — جنوب شرقی		۲۰۰۰
د — غرب		۱۰۰۰

دیاربکر ولایتی بر میلیون قویون رعینه مساعد
واسع بر مرعایی ده محتویدر .

اراضینک شو طرز تقسیمنی عثمانلی اصوللردن
اقتباس ایتدک . المزدده انکلین و روسلر طرفندن یاپیلان
طرز تقسیمی مشعر جدوللرده وار . اولری ده آریجه
ارائه ایده جکمز .

کوردستان اراضینک استقبالی بک پارلاقدر .
بالخاصه جوباندن سوکره داغلرنده بک مبدول اولان
«مدنریله صنایع جسمیه منطقهسی اولابیلر . باحقایه
وانکلتره نک بریتانیا ، اسقوجاسنه بک بیوک بر مشاهت
عرض ایدن بو منطقه نک زنکین ذمیر ، باقر ، قورشون ،

کوش ، پترول معدنلری ، زیاده سیله مبتولدر . حتی روس مهندس لرندن دوقتور (ارونیسکی) قافقاسیا معدنلرینه دائر یازدیغی بر اثرده دییورکه :

« قافقاس داغلرینک تورکیا حدودی ایچنده کی سلسله لرنده بولنان معدنلر ، قافقاسیاده بولونمور . کردستان معدنلرنده کی دامارلرله قافقاس معدنلرینک دامارلری آره سنده خیلی فرق واردر . کردستانک هر بر معدنی زنکین و قافقاسیا معدنلرینک اینکی مثانی متجاوز بر قدرتی حاضردر . »

بوجهی دیگر مهندس لرده ادعا ایتشلردر . معدنیانک مبتولقی اقتصادی حیاتی پک نافع بر صورتده تقدیه ایدر . کوردستانک خزائن طبیعییه و معدنییه سی حقنده یازیلان شو جزئی معلومات او مبارک قطعنه نه بیوک بر فیضه مستعد بولندیغی واضحاً کوسته ریر . بوقطعی بلاغت قارشیسنده هر کورده دوشن وظیفه ؛ ماضینی کوردی ظالم و مظلوم ؛ بدبخت و مفلوج ایدن کچمشی ترک ایدرک علمک بیوک قوتیه نور و عرفان کسب ایدوب حیاته ، حقیقته ، ایمانه ، فضیله قوشمق عثمانلیق وانسانلق ایچونده یکانه نجات یولی اولان بومدنیت یولنده دورمادن ایلرله مک ؛ دائماً ایلرله مکدر .

« قوشان البت واریر ، دوشن قالقار ؛ »

« قاره طاشدن صو دامله ، دامله آقار . »

« بریکر صوکره بر کوش کول اولور ؛ »

« آریان حق اک صوکنده یولور ! »

لامراره عالی برمرضانه

استانبول و حیات

— ۲ —

و نیتیه یین شو کوچوک ، نازنین آیاقلرینی یاواش یاواش ایصیتک سزکه آه ایچنده قانی

قیملداسین .. اونک اصلا ، اونک قباحی یوق .

اونکده قلبی دملش باقک شو غدار اوق ..

کوزنده فیرطنه لر یوکلی لوش بلوطلر اوچان بالیقهی کورله یه رک دیر : — قادین ، کیمک بوییلان ؟

قادین صیوصار ، و حریف برکفرله ! — سویله سهک آ کیمک بو پیچ ؟ دیره رک حایقیر بر اونک یوزینه .

دیشارده فیرطنه ایکلر : — کیمک ! قادین صیزلار دوغار اوکولکه کی کیرپیکلرنده ییلدیزلر ..

نهایت ایشته قادین آکلایر ، حریف دیکلر . اوجاقده شمله ویرن مور ضیالی کورکنلر

آغیر آغیر توتیه رک صاورولور سیاه باجادن . کلیدی آغزینی اسرارلی بر تبسم آچان

صوئوق بالیقهی کولر قهقهه یله : — قالمش ، دیر کوزنده سیسلی ، درین ، آتشین تخیلر ...

چوجوق بیور .. بتیریر اوچ بهارده اوچ یاشی منکشه لرله صارارکن اونک کوزل باشی

قادین ، زواللی ، دوشر برشفاسی یوق درده . منکشه لر کبی صولغون قالیر دوشکلرده .

باشکدن ایشته سنک صوک کونشده اکسیلیدی . امید یوق .. صوکی مجهول ، افق سیاه شیمیدی

زمان کچر .. سنه لر غیب اولور ، هپ آغلایه رق صولار ایکلتیلی قلبنده نورلرله شفق ..

بالیقهی تکرار آلیر برقادین که آه او قاری

صاچندن آغلایه رق قالدیرر ، طوتار یوقاری

زواللی یاوروی ، هر لحظه خیربالار و آزر و برآله و کبی اوستنده ماتیمله کزر .

زمان کچر .. سنه لر غیب اولور ، هپ آغلایه رق

صولار ایکلتیلی قلبنده کلرله شفق ..